

خیابان

جوهر اصلی فضاهاى عمومى اجتماعى

ویکاس مهتا

ترجمه

اکبر عبداله زاده طرف

استادیار گروه شهرسازی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

و

همکاران

(دانشجویان دکترای طراحی شهری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، ورودی مهر ۹۶)

انتشارات طحان گستر

ناشر تخصصی معماری و شهرسازی

سرشناسه	موتا، ویکاس. ۱۹۶۶ - م. Mehta, Vikas
عنوان و نام پدیدآور	خیابان: جوهر اصلی فضاهای عمومی اجتماعی / تألیف ویکاس مهتا : ترجمه اکبر عبدالعزیزهطرف و همکاران.
مشخصات نشر	تهران : طحان گستر، ۱۴۰۱
مشخصات ظاهری	۳۴۴ ص: مصور، جدول.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۷۴۶-۵۱-۳
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	The street : a quintessential social public space. عنوان اصلی
یادداشت	ترجمه اکبر عبدالعزیزهطرف و همکاران (ترکس ابراهیمی، پریسا لطفی، سارا حسینی، مریم دانش شکیب، مژگان سیدنقوی، مصطفی شمیربند، فرزادفرزایان شیرازی، محمدرضا نعمتی نسب).
یادداشت	کتاب حاضر قبلاً تحت عنوان «خیابان : نمونه اصلی یک فضای عمومی اجتماعی» ترجمه فردین علیخواه، شهرداد فرزین پاک توسط سازمان زیباسازی شهر تهران در همین سال فیا گرفته است.
عنوان دیگر	خیابان : نمونه اصلی یک فضای عمومی اجتماعی.
موضوع	خیابان‌ها
موضوع	Streets
موضوع	فضاهای عمومی
موضوع	Public spaces
موضوع	شهرسازی
موضوع	City planning
شناسه افزوده	عبدالعزیزه طرف، اکبر، ۱۳۵۹ - مترجم
تثبیه افزوده	Abdollahzade Taraf, Akbar
رده بندی کنگره	الف ۱۳۹۷/م ۹۹۱ HT۱۸۵
رده بندی دیویی	۷۶/۳۰۷
شماره کتابشناسی	۵۶۹۹۳۴

خیابان: جوهر اصلی فضاهای عمومی اجتماعی

تألیف: ویکاس مهتا

ترجمه: اکبر عبدالعزیزه زاده طرف و همکاران

ناشر: طحان گستر

مدیر تولید: ابوالفضل چلاغلو

چاپ: سام

صحافی: سام

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۱

تیراژ: ۵ نسخه

شابک: ۳-۵۱-۷۴۶۰-۶۲۲-۹۷۸

قیمت: ۱۶۰۰۰۰ تومان

www.tahanpub.ir
tahan_publication@yahoo.com
tahan_publication

تلفن مرکز بخش: ۰۶۶۴۰۳۱۹۱-۰۶۶۴۰۳۲۰۸-۰۲۱
تلفنکس: ۰۲۱۶۶۹۶۷۰۵۹
همراه: ۰۹۱۲۱۹۸۵۶۱۷

پیشگفتار مترجمان

خیابان‌ها در کنار میدان‌ها دو گونه‌ی عمده از فضاهای شهری شکل‌دهنده به ساختار سکونت‌گاه‌ها بوده و هستند. انسان از زمانی که به هر قصد و نیت قبلی بر روی زمین شروع به حرکت کرد، راه‌هایی را بین خود و زمین زیر پایش به اشتراک گذاشت و قرارداد کرد تا از این طریق بتواند به حرکت خود بر روی زمین نظم و سازمان دهد. بعدها همین راه‌ها در موقعیت‌های استقرار جمعی انسان در سکونت‌گاه‌ها بسط پیدا کردند و خود را به صورت گونه‌های فضایی مختلفی از خیابان در طول تاریخ و همه‌جا نمایان کردند. سودمندی‌های بسیاری به فضاهای عمومی به صورت عام و خیابان به صورت خاص مترتب است؛ سودمندی سیاسی، اقتصادی، زیست‌محیطی، حرکت، تفریح و از همه مهم‌تر سودمندی «اجتماعی». اگرچه در مقطع زمانی مشخصی از قرن بیستم، آن زمان که معماری و شهرسازی مدرن پارادایم اغلب طراحی شهرها در همه‌جایی دنیا شد، سایر عملکردها به‌ویژه عملکرد اجتماعی به دلیل توجه بیش‌ازحد به حمل‌ونقل مبتنی بر خودرو نادیده گرفته شد و به جرئت فراموش شد، با این وجود در حال حاضر طراحی شهرها بر اساس اهداف اجتماعی و نیز پیاده‌مداری، مجدد مورد توجه قرار گرفته است؛ دغدغه‌ای که از دهه‌ی هفتاد میلادی و بر پایه‌ی پژوهش‌های اجتماعی و روانشناسی محیطی پا گرفتند و امروز دوران بلوغ خود را سپری می‌کنند؛ دغدغه‌ای که «سنت اجتماعی» طراحی شهری را شکل داد.

موضوع اصلی این کتاب بررسی علمی کیفیت «اجتماع‌پذیری» خیابان‌های تجاری محله‌ای است. از زمانی که این کتاب را در مجموعه‌ی منابع پایان‌نامه‌ی یکی از دانشجویان ارشد دیدم سه دلیل عمده انگیزه‌ی فوری ترجمه‌ی آن را موجب شد:

۱. امروزه طراحی مبتنی بر نظریه‌های اثباتی نسبت به نظریه‌های هنجاری پیشی گرفته و جایگاه ویژه‌ای در مباحث دانشگاهی و حرفه‌ای یافته است. یافته‌های حاصل از ساختار پژوهش این کتاب، مبتنی بر روش علمی و دقیق، می‌تواند سند خوبی در طراحی خیابان‌های تجاری محله‌ای توسط دانشجویان و کارشناسان مرتبط با مسائل شهری باشد. یافته‌هایی که در فصل هفتم در قالب راهنمای طراحی خیابان‌های اجتماع‌پذیر یاد شده است.

۲. بحث در خصوص کیفیت‌های مرتبط با «بعد اجتماعی» در فضاهای شهری از مباحث روز و داغ طراحی شهری است. چراغی که ویلیام وایت نزدیک به ۵ دهه‌ی پیش در ارتباط با بررسی زندگی در فضاهای کوچک شهری آمریکا روشن کرد در حال حاضر با توسعه‌ی روش‌های پژوهش در حوزه‌ی مسائل شهری به‌مانند نورافکنی است که طراحی و پژوهش اجتماعی فضاهای شهری را روشن می‌کند.

۳. برای کسانی که پژوهش در حوزه‌ی اجتماعی طراحی شهری دغدغه‌ی اصلی محسوب می‌شود، ساختار پژوهشی و روش‌ها و فن‌های به‌کاررفته در آن می‌تواند ادبیات پژوهشی خوبی برای آن‌ها فراهم کند. علاقه‌مندان آشکارا تلفیق روش‌های کیفی و کمی به‌کاررفته در پژوهش این کتاب را خواهند دید.

این کتاب می‌تواند هم‌زمان هم حوزه‌ی روش‌شناسی، هم‌نظری و هم رویه‌ای طراحی شهری را پوشش دهد. سه فصل اول به دیدگاه‌ها و نظریه‌ها در ارتباط با خیابان و نظریه‌ی محیط-رفتار در آن می‌پردازد. فصل‌های چهارم، پنجم و ششم بر ماهیت روش‌شناسی و نیز یافته‌های حاصل از پژوهش متمرکز شده است. درنهایت فصل هفتم با ارائه‌ی «راهنمای طراحی» حوزه‌ی رویه‌ای طراحی شهری را پوشش می‌دهد؛ بنابراین این کتاب می‌تواند متناسب با دغدغه‌ی دانشگاهی و حرفه‌ای کسانی که با مسائل شهری مرتبط هستند مورد استفاده قرار گیرد.

این ترجمه محقق نمی‌شد مگر با کمک و راهنمایی دوستان و همکاران. از دانشجویان دکترای طراحی شهری ورودی ۹۶ دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز تشکر می‌کنم که بدون همکاری ایشان ترجمه‌ی حاضر نمی‌توانست به سرانجام برسد؛ از خانم مهندس رعنا ایرجی که معرف اصلی کتاب بودند؛ از خانم‌ها نرگس ابراهیمی، پریسا تقفی، مریم دانش شکیب و مژگان سیدنقوی و آقایان مصطفی شمشیربند، فرزاد فرازبان شیرازی که در طول ترجمه‌ی کتاب همراهی داشتند؛ از خانم مهندس سارا حسینی به خاطر تعهد ویژه به کار و نیز سهم عمده در ترجمه‌ی فصل سوم و هفتم کتاب و بازخوانی قسمت‌های عمده‌ای از کار و نیز به خاطر صفحه‌آرایی و ویرایش اولیه‌ی متن و نیز از آقای مهندس محمدرضا نعمتی‌نسب به خاطر سهم عمده در ترجمه‌ی فصل ششم کتاب و تعهد به مسئولیت‌های محوله سپاسگزاری ویژه دارم. از آقای مهندس آراز محدث که داوطلبانه، با شور و شوق ویژه و وسواس هنری، طراحی روجلد این کتاب را بر عهده داشتند نیز تشکر می‌کنم. از جناب

آقای مهندس جلاغلو به نمایندگی از مجموعه‌ی انتشارات طحان که همیشه دوستانه و برادرانه مشوق این جانب بوده‌اند تشکر می‌نمایم.

درنهایت لازم به یادآوری است که بدون شک ترجمه‌ی کتاب خالی از اشکال نیست. محبت خوانندگان در میان کاستی‌ها ما را در جلوگیری از لغزش‌های احتمالی علمی در آینده مطلع خواهد کرد. از خوانندگان محترم خواهشمندیم تا نظرات و انتقادات خود را در خصوص این ترجمه را از طریق آدرس ایمیل زیر اطلاع‌رسانی بفرمایند.

یدالله فوق ایدیه‌م...

به نمایندگی از مترجمان

اکبر عبدالله زاده طرف

taraffarat@yahoo.com

استادیار گروه شهرسازی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

بهار ۱۳۹۸

www.ketab.ir

حکمه

چرا این کتاب؟ ۱۶

فصل‌هایی که در ادامه می‌آیند ۱۹

فصل اول: یک فضای شهری فراگیر برای مردم

برتری خیابان ۲۷

چرا باید از خیابان پشتیبانی کرد؟ ۲۸

خیابان چیست؟ تعریف‌ها،

تصویرها [ذهنی] و معناها ۳۱

اجتماع‌پذیری: نقش عمده‌ی فضای عمومی ۴۵

خیابان‌های اجتماع‌پذیر: تعریف ۵۱

فصل دوم: خیابان در حال تکامل: مروری

مختصر بر تاریخ اجتماعی

هویت در حال شکل‌گیری ۵۸

خیابان‌ها رشد سکونتگاه‌ها را تعیین می‌کنند ۶۰

تصویر جوهری از خیابان آشفا می‌شود ۶۲

خیابان‌های خطی: واحد جدید برنامه‌ریزی ۶۴

تصویر در حال تغییر: نقش‌های جدید، مقیاس‌های

جدید ۷۳

چشم‌انداز باشکوه ۸۳

تجدید حیات خیابان مردمی ۸۶

فصل سوم: رفتار اجتماعی روزمره به‌عنوان

پایه و اساس طراحی

طراحی فضای عمومی نوگرا ۹۵

نظریه‌های روان‌شناسی محیطی و بوم‌شناختی ۹۶

قلمروپایی در فضای عمومی ۹۹

هم‌جواری و فاصله‌ی شخصی ۱۰۲

رفتار انسان، بنیان طراحی ۱۰۵

فصل چهارم: سه خیابان

محدوده‌های مورد مطالعه ۱۱۰

روش‌ها و دستورالعمل‌های تحقیق ۱۲۴

جاهایی که مردم حضور داشتند ۱۲۸

تجمع و پرسه زنی در خیابان ۱۲۸

مردم چه مدت در فضا توقف می‌کردند ۱۴۳

موقعیت‌های سرزنده: قرارگاه‌هایی برای

رفتار اجتماعی ۱۴۶

فصل پنجم: خیابان‌های اجتماع‌پذیر: یک

گونه‌شناسی از رفتارهای اجتماعی

اجتماع‌پذیری منفعل: به تنهایی

در کنار هم بودن ۱۶۰

اجتماع‌پذیری زودگذر ۱۶۷

اجتماع‌پذیری پایدار ۱۷۴

فصل ششم: نیازهای لازم به رفتار اجتماعی در

خیابان‌ها

حس آسایش و لذت در خیابان ۱۸۶

حس ایمنی و امنیت در خیابان ۱۹۰

آسایش محیطی در خیابان ۱۹۹

آسایش کالبدی در خیابان ۲۰۰

سودمندی و راحتی در خیابان ۲۰۷

لذت حسی در خیابان ۲۰۹

حس تعلق در خیابان ۲۲۲

کاربران بی‌شمار با معانی متعدد ۲۳۶

قلمروپایی: خصوصی‌سازی و کنترل در خیابان ۲۴۶

ویژگی‌های مهم خیابان و اجتماع‌پذیری ۲۵۸

خیابان به‌عنوان مکان ۲۶۸

فصل هفتم: ساخت خیابان‌های اجتماع‌پذیر:

راهنماها و کاربرد

فرهنگ خیابانی ۲۸۱

راهنماها ۲۹۰

سه جنبه‌ی خیابان اجتماع‌پذیر ۳۱۰

چه چیزهایی را می‌توان از خیابان‌ها آموخت؟ ۳۱۵

پیوست‌ها

یادداشت‌ها

منابع و مآخذ